

ПРАВИЛНИК ЗА УСТРОЙСТВОТО И ДЕЙНОСТТА НА ЕТИЧЕСКАТА КОМИСИЯ КЪМ ИФС–БАН

Глава I. Общи положения

Чл. 1. С настоящия правилник се уреждат вътрешното устройство и реда за работа на Етическата комисия към Института по философия и социология при Българската академия на науките (ИФС-БАН).

Чл. 2. Комисията е независим експертен и консултативен орган, избран от Общото събрание на ИФС-БАН и конституиран чрез приемането на Етическия кодекс на Института. Комисията е упълномощена да следи за спазването на правилата и нормите на Етическия кодекс.

Чл. 3. Съставът, мандатът, функциите, правомощията и предложенията за санкции на Етическата комисия са уредени в Част трета от Етическия кодекс на ИФС-БАН и допълват като неразривна част настоящия Правилник.

Глава II. Ръководство и участие в комисията

Чл. 4. (1) Участието в Етическата комисия може да бъде удължавано в продължение на 2 /два/ последователни мандата.

(2) Всеки член на Комисията може да се оттегли от участие в нея по собствено желание, при мотивирано предложение до Председателя на ЕК, което се гласува на заседание на Комисията.

(3) В случай на оттегляне на член на Етическата комисия съставът ѝ се попълва при следващо редовно заседание на Общото събрание на ИФС-БАН.

Чл. 5. При първото си заседание Комисията прави избор с явно гласуване за председател сред своите членове, който се утвърждава от Научния съвет на ИФС-БАН.

Чл. 6. Председателят е говорител на Комисията и той съобщава публично за взетите решения.

Чл. 7. Председателят свиква заседанията на Етическата комисия, като изпраща покана до членовете на Комисията 7 /седем/ дни преди датата на заседанието.

Чл. 8. Председателят изготвя годишните отчети за дейността на Комисията, съгласно Етическия кодекс на ИФС-БАН, като ги съгласува с всички членове.

Глава III. Заседания

Чл. 9. Комисията може да бъде сезирана от пряко засегнато лице за разглеждане на казус, който е свързан с нарушения по прилагането на правилата и нормите, заложи в Етическия кодекс на ИФС-БАН, с давност от 1 /една/ календарна година от извършване на деянието.

Чл. 10. Комисията функционира на обществени начала и няма заявени регулярни заседания. Заседанията се обявяват според постъпилите казуси и искания за становища за етическа съобразност и в случаите, свързани с организацията на вътрешната дейност на Комисията, съгласно предписанията на Етическия кодекс на ИФС-БАН.

Чл. 11. Комисията има кворум и може да взема решения, когато повече от половината от членовете ѝ присъстват на заседанието.

Чл. 12. (1) Всеки член на комисията може да се оттегли предварително доброволно от заседание при съмнения за конфликт на интереси при разглеждания казус. Предложение за отвод може да се прави от всеки член на Комисията или от засегнатите страни.

(2) В случай на отвод и при липсата на възможност за вземане на решение с мнозинство за временен член на Комисията могат да бъдат поканени Председателят на ОС, Председателят на НС, или Директорът на ИФС-БАН.

Чл. 13. За всяко заседание на Комисията се води протокол, съдържащ място и дата на заседанието; имена на присъстващите членове; дневен ред; резултат от обсъждането.

Чл. 14. Протоколите се изготвят от протоколчик, избран на заседанието и се изпращат по електронен път до всички членове на Комисията в 7-дневен срок, като се утвърждават от тях чрез електронно гласуване.

Чл. 15. Когато дадено решение е взето с особено мнение, то допълнителната обосновка следва да бъде приложена към протокола.

Глава IV. Жалби и вземане на решения

Чл. 16. Подадените жалби се разглеждат на закрити заседания, за да бъде спазен принципът на конфиденциалността по време на разглеждане на казуса, както и за запазване на личното достойнство на страните, участващи в спора.

Чл. 17. Всички становища на членовете на Комисията по време на дискусиите са конфиденциални.

Чл. 18. Жалба може да бъде подадена до Комисията по етика само по отношение на нарушения на правилата и нормите на Етическия кодекс.

Чл. 19. Жалбата следва да бъде подадена писмено и регистрирана в Деловодството на ИФС-БАН. Служителите от отдел „Деловодство“ уведомяват своевременно Председателя на Комисията за постъпилата жалба.

Чл. 20. Жалбата трябва да съдържа задължително: дата; имена на жалбоподателя; предмет на жалбата, съдържащ подробно описание на фактите по конкретния казус, препратка към съответния текст от Етическия кодекс, доказателствен материал за извършеното нарушение, в т.ч. свидетелски данни.

Чл. 21. В случай, че жалбата не съдържа пълната необходима информация, тя се връща на жалбоподателя с посочване на липсващите данни и временен отказ за разглеждане. Върнатата в този случай жалба може да бъде внесена отново, но само с пълната изисквана информация, като в противен случай окончателно се отказва нейното разглеждане. Анонимни сигнали не се разглеждат.

Чл. 22. След постъпване на редовна жалба към Комисията Председателят проверява документа за неговата редовност и уведомява засегнатата страна за жалбата, с изискване за писмен отговор в срок от 10 /десет/ работни дни.

Чл. 23. В случай, че засегнатата страна не изпрати отговор или откаже да отговори на поканата, Комисията я информира своевременно, че случаят ще бъде разгледан без нейното участие, но само при наличието на достатъчен писмен и доказателствен материал за мотивиране на решението. В противен случай се търси съдействието на Ръководството на ИФС-БАН за призоваване на засегнатата страна по административен ред.

Чл. 24. (1) След изтичане на посочения срок се провежда заседание на Етическата комисия по реда на чл. 7 от този Правилник.

(2) До заседанието, с посредничеството на Комисията, двете страни могат доброволно да приключат спора, като се договорят. В такъв случай казусът се смята за приключен.

(3) Ако не се постигне споразумение, случаят се придвижва за разглеждане от Комисията.

Чл. 25. Пълният набор от документи по казуса се предоставя на всички членове на Комисията.

Чл. 26. Жалбите се разглеждат без присъствието на страните в спора, но само при наличието на съответен писмен и доказателствен материал.

Чл. 27. (1) По предложение на Комисията за допълване на информацията по казуса на заседанието могат да бъдат поканени за изслушване засегнатите страни. За целта предложението се подлага на гласуване.

(2) Поканените на изслушването страни излагат своите доводи поотделно пред Комисията.

(3) Обсъждането и вземането на решение се провежда без присъствието на страните в спора.

(4) Страните в спора се информират предварително, че решение по казуса може да бъде взето, дори ако едната (или и двете) страни не присъстват, въпреки поканата.

Чл. 28. Към всяка редовно подадена жалба Комисията прикачва текста с взетото решение, подписано от всички присъствали на обсъждането членове, след което информира страните по казуса.

Чл. 29. Решенията на Комисията са окончателни и не подлежат на повторно обсъждане, като казусите могат да бъдат повторно разглеждани единствено и само в случаите, когато е представен качествено нов доказателствен материал, който обективно не е могъл да бъде представен по-рано от страните по спора, или ако нарушението на Етическия кодекс спрямо жалбоподателя продължи.

Чл. 30. Решенията на Комисията по разгледаните казуси се обявяват публично на официалния сайт на ИФС-БАН.

Глава V. Издаване на становища за етическа съобразност на научно-изследователската дейност

Чл. 31. При необходимост Комисията извършва етическо оценяване и изготвя становища относно етическата съобразност на научно-изследователски дейности и проекти с участието на ИФС-БАН.

Чл. 32. Искания за етическо оценяване и издаване на становище от страна на Комисията могат да се подават за установяване на съответствие между целите и методологията на конкретно научно изследване и утвърдените етически стандарти, отразени в Етическия кодекс на ИФС-БАН и Европейския етичен кодекс за почтеност на научните изследвания.

Чл.33. При искане за етическо оценяване и издаване на становище подателят трябва да изготви предварителна етическа самооценка съгласно стандартизиран формуляр, която да съдържа целите, задачите, методологията, очакваните резултати и детайлно описание на планираните мерки и механизми за обезпечаване на етическата приемливост на предложените изследователски дейности. При работа с респонденти учените следва да приложат и изготвените формуляри за получаване на информирано съгласие, както и други налични документи, гарантиращи правата на участващите в изследването.

Чл. 34. При изготвянето на становище Комисията преценява:

- дали са гарантирани фундаменталните права на ангажираните субекти в изследванията (респонденти, наблюдавани лица, изследователи);
- адекватността на процедурите за осигуряване на информирано съгласие, особено когато се касае за уязвими групи и лица, неспособни да дадат такова (напр. малолетни лица);
- планираните мерки за гарантиране защита на личните данни и чувствителната информация; описанието на механизми за анонимизиране/псевдоанонимизиране и контрол на достъп до събраните данни; трансфера на лични данни от и към страни, които не са членове на Европейския съюз (ЕС);
- потенциалните рискове за околната среда;
- здравето и безопасността на ангажираните в изследването;
- използването на инструменти за автоматизация на човешки дейности и системите за вземане на решения (изкуствен интелект) в осъществяване на планираните научно-изследователски задачи;
- почтеността и надеждността на научно-изследователската работа;
- други значими етически и обществени рискове.

Чл. 35. При необходимост Комисията може да мотивира искане към подателя за предоставяне на допълнителна информация по планираните изследователски дейности с цел пълноценното и адекватно осъществяване на етическата оценка.

Чл. 36. Комисията издава своето становище въз основа на направеното етическо оценяване в срок до 30 (тридесет) дни от подаването на заявлението.

Последна актуализация на Правилника: 20.10.2023.